

Den västsvenska SOM-undersökningen 2025 - En metodöversikt

[SOM-rapport nr 2026:4]

Innehåll

1 Inledning.....	1
2 Population och urval.....	2
Population	2
Urval	2
3 Frågeformulär.....	3
Pappersformulärens utformning och innehåll	3
Webbenkätens utformning och innehåll	4
4 Datainsamling	4
Webbsvar	4
Vem svarar på webben och hur?.....	5
5 Fältarbete	6
Experiment i den västsvenska SOM-undersökningen 2025.....	7
Fältplan och insatser	7
Postala påminnelser.....	8
SMS-påminnelser	9
Avböja medverkan	9
Påminnelser via digital brevlåda	9
6 Inflöde.....	10
Kontaktgrad.....	12
Svarsbortfall	14
7 Svarsfrekvens och bortfall	16
8 Representativitet.....	19
Svarsgruppens sammansättning	19
Referenser	22
Appendix I. Påminnelser via digital brevlåda och SMS i den västsvenska SOM-undersökningen 2025	23

1 Inledning

SOM-institutet vid Göteborgs universitet genomför årligen frågeundersökningar i syfte att kartlägga den svenska allmänhetens vanor och attityder på temat Samhälle, Opinion och Medier. SOM-institutet är en centrumbildning vid Göteborgs universitet och har sin bakgrund i ett samarbete mellan forskare vid Institutionen för journalistik, medier och kommunikation (JMG) och Statsvetenskapliga institutionen vid Göteborgs universitet.

Under hösten 2025 genomfördes tre parallella undersökningar: den 40:e nationella SOM-undersökningen, den 34:e västsvenska SOM-undersökningen samt den tionde SOM-undersökningen i Göteborg.

Att genomföra frågeundersökningar med god kvalitet och jämförbarhet över tid kräver ett kontinuerligt utvecklingsarbete. I takt med att samhället förändras är det nödvändigt att ständigt arbeta med att noggrant följa upp varje undersökning och analysera och stärka kvaliteten på data. Detta sker både genom att de befintliga metoderna förbättras och genom att nya prövas. På så sätt bidrar SOM-institutet även till den generella metodutvecklingen inom surveyområdet.

I ovan nämnda utvecklingsarbete ingår ett omfattande arbete med att utforma väl fungerande frågeinstrument samt analys och vård av redan existerande tidsserier i relation till ett förändrat samhälle med nya beteendemönster. När nya frågor aktualiseras och ska mätas krävs tester och utvärderingar av frågeinstrument innan de tar plats i enkäten. SOM-institutet lägger också stor vikt vid att undersöka vilka grupper som väljer att svara – och kanske framförallt de som väljer att *inte* svara – på enkäterna. Analyser av orsaker till svarsbortfall men även dess konsekvenser är avgörande för att säkerställa SOM-undersökningarnas kvalitet.

I föreliggande rapport redovisas genomförandet av den västsvenska SOM-undersökningen 2025.¹ Utöver denna rapport finns även motsvarande för den nationella SOM-undersökningen 2025 och SOM-undersökningen i Göteborg 2025. I en första del beskrivs undersökningens urval, formulärdesign och datainsamlingsarbete. En andra del redogör för fältarbetet och listar de olika kontaktförsök och påminnelseinsatser som riktades till respondenterna. Därefter ligger fokus på svaren och inflöde, där svarsmönster, bortfall och representativitet analyseras.

Rapporten är framtagen av biträdande undersökningsledare Cornelia Andersson, Julia Bergquist och Klara Persson. För frågor, kontakta SOM-institutet på info@som.gu.se eller 031 786 3300.

¹ Metodöversikten bygger på tidigare års metodrapporter, se Andersson, C., Bergquist, J. & Persson, K. (2025).

2 Population och urval

Population

SOM-undersökningarna strävar efter att i så hög utsträckning som möjligt vara representativa för de populationer som studeras. Under SOM-undersökningarnas långa historia har målpopulationen för studien varierat något, men har överlag varit likvärdig. Populationen för den västsvenska SOM-undersökningen 2025 var personer över 16 års ålder boende i Västra Götalands län samt Kungsbacka kommun. Det är denna population som undersökningen gör anspråk på att uttala sig om.

Urval

Den västsvenska SOM-undersökningen 2025 använde sig av ett obundet slumpmässigt urval, vilket är ett pålitligt och vetenskapligt beprövat sätt för att kunna göra statistiska inferenser till en population på basis av en urvalsundersökning. Urvalsramen utgjordes av Skatteverkets folkbokföringsregister (RTB) och innefattade därigenom alla svenska och utländska medborgare som i början av augusti 2025 hade sin primära adress i Västra Götaland samt Kungsbacka. Folkbokföringsregistret uppdateras kontinuerligt vilket innebär att täckningsfelet – det vill säga skillnaden mellan registret som urvalet är baserat på (rampopulationen) och populationen som undersöks (målpopulationen) – blir minimalt och uppstår främst vid dödsfall, invandring eller utvandring.

En närbesläktad källa till bortfallsfel i urvalet är olika typer av fel i folkbokföringen, där felaktig adress är den mest betydande orsaken. Skatteverket uppskattar i sin årsredovisning för 2024 det totala folkbokföringsfelet till 2,2 procent (Skatteverket, 2025). Det innebär hypotetiskt att de postala utskicken inte når fram till cirka 2 procent av individerna i vårt urval, vilket får konsekvenser för hur svarsfrekvensen beräknas. Hade folkbokföringsfelet kunnat definieras från bruttourvalet hade nettosvarsfrekvensen varit högre.

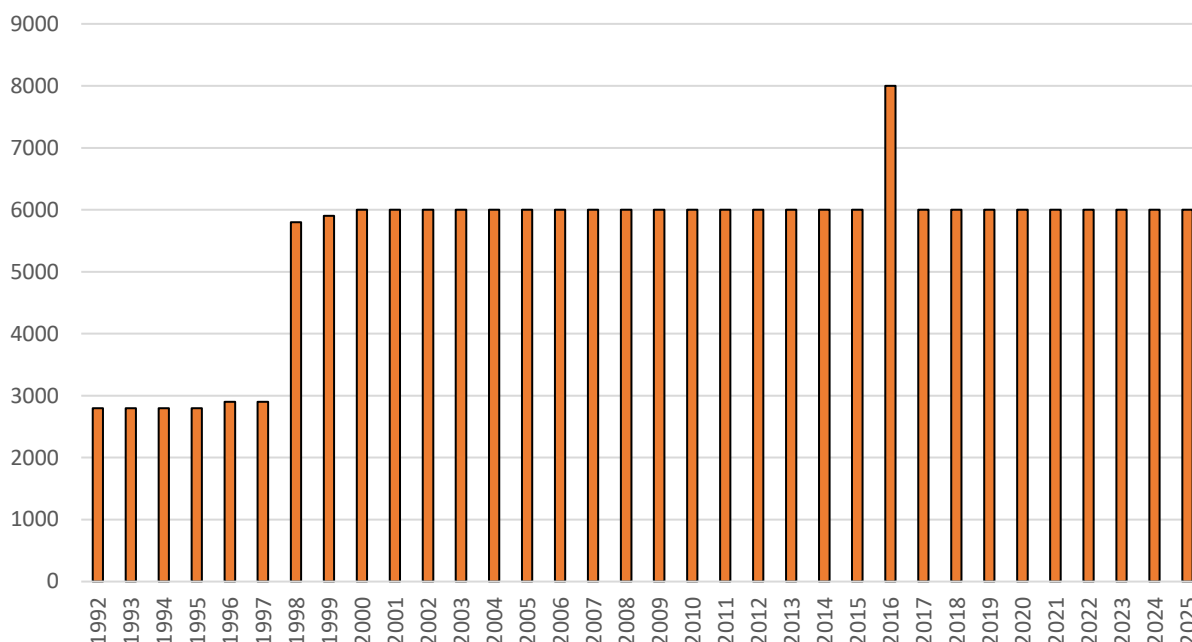
Tabell 1 redovisar urvalet i den västsvenska SOM-undersökningen 2025, som hade ett totalt urval om 6 000 personer.

Tabell 1 **Urval i 2025 års västsvenska SOM-undersökning**

Undersökning/urvalsgrupp	Urvalsstorlek	Ålder
Totalt	6 000	16+ år

Figur 1 visar hur urvalet i den västsvenska SOM-undersökningen har utvecklats över tid. Sedan år 2000 har urvalet legat på 6 000, med undantag för 2016 års undersökning, då urvalet utökades till 8 000 på grund av ett incitamentsexperiment (Arkhide, Oscarsson & Vernersdotter, 2017).

Figur 1 Urval i de västsvenska SOM-undersökningarna 1992–2025

Urvalet till årets undersökning drogs den 12 augusti 2025 från Skatteverkets registertjänst Navet och levererades direkt till fältföretaget Institutet för kvalitetsindikatorer (Indikator). Undersökningsföretaget avidentifierade urvalsfilen och skickade den till SOM-institutet för kontroll av urvalets representativitet relativt befolkningen.

3 Frågeformulär

SOM-undersökningarna använder en undersökningsdesign som kallas mixed mode, vilket innebär att flera datainsamlingsmetoder används i en och samma undersökning. I SOM-undersökningarna avser detta att postala enkäter och webbenkäter kombineras. Den västsvenska SOM-undersökningen 2025 genomfördes huvudsakligen med postalt utskickade frågeformulär, men det fanns även möjlighet att besvara enkäten på webben.

Pappersformulärens utformning och innehåll

Formuläret bestod av en framsida, en förstasida med instruktioner och innehållsförteckning, 16 sidor med enkätfrågor och en baksida. Totalt var hela formuläret 20 sidor. Formulären var i likhet med tidigare års enkäter i A4-format. Tabell 2 ger en översikt över formulären 2021–2025.

Tabell 2 Formulärets innehåll, den västsvenska SOM-undersökningen 2021–2025

År	Antal frågor	Sidor enkätfrågor	Totalt antal sidor
2021	76	16	20
2022	72	16	20
2023	73	16	20
2024	74	16	20
2025	73	16	20

Flera av undersökningen frågor är så kallade matrisfrågor som därmed innehåller en serie med frågor. Huvuddelen av frågorna i den västsvenska SOM-undersökningen 2025 hade fasta svarsalternativ med rutor för respondenten att kryssa i, men några frågor var öppna och krävde ett kort svar i fritext. Dessa frågor rörde bland annat viktiga samhällsfrågor och respondentens yrke. Svaren på de öppna frågorna kodades av en grupp kodare på SOM-institutet efter fördefinierade kodscheman med uttömmande och ömsesidigt uteslutande kategorier försedda med en unik numerisk kod. Kodscheman finns tillgängliga i kodböckerna för 2025 års undersökning.²

Webbenkätens utformning och innehåll

Sedan 2012 genomförs SOM-undersökningarna med en kombination av postala enkäter och webbenkäter. Urvalspersonerna fick åtkomst till webbenkäten genom SOM-institutets hemsida, via en webbadress, en QR-kod som inkluderades i brevet, eller via en länk som skickades ut via sms samt digital brevlåda. Frågorna i webbenkäten utformades så långt som möjligt på samma sätt som i pappersenkäten. Sidbrytningarna i webbenkäten följde däremot inte pappersenkäten. Inga frågor var programmerade att vara obligatoriska att svara på. Detta innebar att respondenterna på webben, i likhet med de som svarade på pappersenkäten, kunde klicka sig vidare i webbenkäten utan att svara på alla frågor. De frågor som svarspersonerna i pappersversionen instruerades att hoppa över baserat på tidigare svar doldes automatiskt i webbenkäten. Somliga personer som svarade via webben såg därför en kortare version av enkäten än de som svarade på papper.

4 Datainsamling

Datainsamlingen för SOM-undersökningen i väst 2025 ägde rum med start i september 2025 och pågick till och med slutet av december 2025. Datainsamlingsmetoderna var som presenterat postenkäter och webbenkäter. Vid slutet av fältperioden slogs data från pappersenkäterna och webbenkäterna ihop till en samlad datafil.

Webbsvar

I den västsvenska SOM-undersökningen 2025 fick respondenterna möjligheten att svara på webben vid första utskicket av pappersformuläret, ett alternativ som introducerades 2017 vilket resulterade i en högre andel webbsvar. Innan 2017 var svar via webben möjligt först vid det andra utskicket av pappersformuläret, som inträffade cirka 15 dagar in i fältperioden.

Tabell 3 visar andelen webbsvar i den västsvenska undersökningen sedan 2012. Det var 1 031 personer, motsvarande 17 procent av bruttourvalet och 35 procent av de svarande som besvarade den västsvenska SOM-undersökningen digitalt 2025.

² Samtliga kodböcker finns tillgängliga på [SOM-institutets hemsida](https://www.som-institutet.se/hemsida).

Tabell 3 Andel webbsvar för den västsvenska SOM-undersökningen 2012–2025 (antal, procent)

Undersökning och år	Antal webbsvar	Andel av svarande
Västsvenska SOM-undersökningen 2012	112	3,5
Västsvenska SOM-undersökningen 2013	213	7,1
Västsvenska SOM-undersökningen 2014	227	7,8
Västsvenska SOM-undersökningen 2015	156	5,5
Västsvenska SOM-undersökningen 2016	276	7,2
Västsvenska SOM-undersökningen 2017	374	12,2
Västsvenska SOM-undersökningen 2018	485	16,7
Västsvenska SOM-undersökningen 2019	534	18,4
Västsvenska SOM-undersökningen 2020*	714	23,8
Västsvenska SOM-undersökningen 2021*	1 333	49,1
Västsvenska SOM-undersökningen 2022*	1 058	38,2
Västsvenska SOM-undersökningen 2023	638	24,1
Västsvenska SOM-undersökningen 2024	715	27,0
Västsvenska SOM-undersökningen 2025	1 031	34,6

Kommentar: I undersökningarna 2020–2022 genomfördes experiment kring push-to-web, som innebar att respondenter i första hand uppmanades att delta via webb i stället för via pappersenkät. Därav ökar andelen webbsvar under denna period.

Vem svarar på webben och hur?

Under de fjorton år som webbsvar varit ett alternativ i den västsvenska SOM-undersökningen har svarsmönstret i olika grupper visat sig stabilt. Det finns en tydlig åldersfördelning mellan andel papperssvar och webbsvar, där de yngre i högre utsträckning svarar på webb och de äldre i högre utsträckning svarar på papper. I den västsvenska SOM-undersökningen 2025 var det omkring 58 procent av de svarande mellan 20 och 29 år som valde att svara på webben. Motsvarande andel i gruppen 70–79 åringar var 8 procent och i gruppen 80+ åringar fem procent. Andelen män som svarar på webben (36 procent) skiljer sig från andelen kvinnor (33 procent), men denna skillnad är inte signifikant.

Det interna svarsbortfallet, den andel av de svarande som valt att inte svara på en eller flera frågor men som ändå skickat in enkäten, skiljer sig inte signifikant åt beroende på om respondenten svarar på webben (fem procent) eller på papper (fem procent). Denna skillnad är heller inte signifikant vid kontroll för kön och ålder.

De huvudsakliga enheterna respondenterna kunde använda för att komma åt webbenkäten var datorer och portabla enheter som mobiltelefoner och surfplattor. Dessa olika plattformar kan i sin tur ha olika skärmstorlek, något som är centralt för upplevelsen av frågeformulären. Det är svårt att veta exakt hur varje enskild respondent såg webbenkäten, men ur data framgår hur många som svarade på dator, surfplatta eller på mobilen, samt hur svarsbortfall och svarsutfall skiljde sig beroende på vilket digitalt verktyg som användes.

Som tabell 4 redovisar kom 22 procent av de webbsvaren på den västsvenska SOM-undersökningen 2025 från en dator, 77 procent från en mobiltelefon och resterande 1 procent från en surfplatta.

Tabell 4 Andel webbsvar på dator, surfplatta och mobil, 2018–2025 (procent)

Undersökning	Andel svar på dator	Andel svar på mobil	Andel svar på surfplatta
Den västsvenska SOM-undersökningen 2018	49	44	7
Den västsvenska SOM-undersökningen 2019	50	45	5
Den västsvenska SOM-undersökningen 2020	48	48	4
Den västsvenska SOM-undersökningen 2021	43	56	1
Den västsvenska SOM-undersökningen 2022	47	50	3
Den västsvenska SOM-undersökningen 2023	35	64	1
Den västsvenska SOM-undersökningen 2024	28	71	1
Den västsvenska SOM-undersökningen 2025	22	77	1

Det finns åldersskillnader bland de som svarar på dator, surfplatta och mobil. I åldersgruppen 16–69 åringar är mobilen den vanligaste enheten att svara på av de som svarar på webben. Bland 70+åringar är istället datorn det vanligaste sättet att besvara enkäten. Bland de som svarade på webben återfinns en signifikant skillnad vad gäller svarsbortfall hos de som svarar på mobil, jämfört med de som svarar på dator eller surfplatta, även under kontroll för kön och ålder.

Att QR-kod från och med 2021 och digital brevlåda från och med 2025 finns som alternativ för att nå webbenkäten gör att webbsvaren kan brytas ner på fyra olika logintyper, likt tabell 5 visar. En tydlig trend syns även här, där de yngre åldersgrupperna i högre utsträckning väljer att logga in via QR-kod, jämfört med de äldre åldersgrupperna. För åldrarna 20–69 är digital brevlåda den vanligaste inloggningsmetoden och för 70+ åldersgruppen är webbläsare vanligast.

Tabell 5 Andel som använt olika logintyper (procent)

Undersökning	Andel login via webbläsare	Andel login via QR-kod	Andel login via SMS-länk	Andel login via Digital brevlåda
Den västsvenska SOM-undersökningen 2025	20	35	7	38

5 Fältarbete

Fältarbetet för 2025 års västsvenska SOM-undersökning följde i stora drag samma upplägg som för tidigare år (Andersson, Bergquist & Persson, 2025), med några nämnvärda ändringar som avhandlas under denna rubrik. Utskick och insamling av enkäter utfördes för åttonde gången av det fristående undersökningsföretaget Institutet för kvalitetsindikatorer (Indikator), som svarade för den tekniska och praktiska delen av datainsamlingen såsom tryck och distribution av enkäter, påminnelser via post, skanning av de inkomna svaren, programmering av och insamling via webbenkäten samt för påminnelser via digital brevlåda och SMS. SOM-institutet svarade för allt innehåll i utskick och enkäter.

SOM-institutet ansvarade även för framtagning av den fältplan som användes för årets SOM-undersökningar. Fältperioden inleddes den 15 september och varade i 106 dagar, vilket är ungefär lika lång tid som de senaste åren. Undersökningen stängde officiellt den 30 december.

Experiment i den västsvenska SOM-undersökningen 2025

Fältplanen för SOM-undersökningarna har under lång tid följt samma upplägg, men har vid flera tillfällen utvecklats för att möta nya förutsättningar och utmaningar. När större förändringar i undersökningens upplägg genomförs föregås det av noggrant utvärderande experiment. Exempel på större förändringar är avskaffandet av telefonpåminnelser (Arkheide, 2018), och införandet av incitament för att delta i undersökningen (Arkheide, Oscarsson & Vernersdotter, 2017).³

I den västsvenska SOM-undersökningen 2025 genomfördes ett experiment som gick ut på att utöver SOM-institutets logga addera en logga från en lokal välkänd aktör i de utskick som gjordes under fältperioden. Syftet med att inkludera en välkänd aktörs logga i utskicken var att fler skulle öppna kuverten och förhoppningsvis svara i högre utsträckning. Tidigare experiment har gjorts med Göteborgs universitets logga men utan några signifikanta resultat. I den västsvenska SOM-undersökningen 2025 användes i stället samarbetspartnern Västra Götalandsregionens logga. Hälften av urvalet fick endast SOM-institutets logga i sina utskick medan resterande del av urvalet utgjorde experimentgrupp och fick således utskick med både SOM-institutets logga och Västra Götalandsregionens logga synligt på kuvertet. Mer information om experimentet och dess upplägg går att läsa i [förregistreringen av experimentet](#) (Andersson, Persson & Lundmark, 2025).

Fältplan och insatser

2025 års SOM-undersökningar inleddes den 8 september 2025 med utskick av ett aviseringskort som informerade respondenterna om att de blivit slumpmässigt utvalda att delta i årets undersökning. En vecka senare påbörjades fältperioden då enkäten skickades ut tillsammans med ett foljebrev, ett fränkerat svarskuvert, en informationsbroschyr om SOM-institutets verksamhet, kort information på åtta olika språk, en penna och en godisbit.

Totalt genomfördes 11 insatser (aviseringar och påminnelser), varav ett aviseringskort, fem postala utskick innehållande en enkät, ett tack- och påminnelsekort, två påminnelser via digital brevlåda och två påminnelser via SMS. Tabell 6 redogör för fältplanen i sin helhet och listar de datum vid vilket varje insats skickades ut. I normalfallet medför ett postalt utskick att materialet når respondenten 2–4 arbetsdagar efter utskicksdatum, medan ett SMS och utskick via digital brevlåda når respondenten i princip direkt. Mer detaljerad beskrivning om respektive kontaktmetod presenteras i nedanstående rubriker. De utvalda respondenterna kunde när som helst under fältperioden avsäga sin medverkan genom att ta kontakt med SOM-institutet varpå påminnelseinsatserna upphörde.

³ Utfallen av experiment som genomförs publiceras på SOM-institutets hemsida under fliken [Metodforskning](#).

Tabell 6 Fältinsatser i SOM-undersökningarna 2025

8 sept	Utskick av Aviseringsvykort
15 sept	Utskick av Missiv 1 – formulär, informationsbroschyr, information på åtta språk, information om hur man besvarar enkäten på webben, svarskuvert, penna och godis.
26 sept	Utskick av Tack-/påminnelsevykort (i kuvert)
13 okt	Utskick av Missiv 2 – formulär och svarskuvert.
16 okt	Utskick av Digital brevlåda 1.
30 okt	Utskick av Missiv 3 – formulär och svarskuvert.
4 nov	Utskick av SMS 1.
17 nov	Utskick av Missiv 4 – formulär och svarskuvert.
20 nov	Utskick av Digital brevlåda 2.
3 dec	Utskick av Missiv 5 – formulär, svarskuvert och bortfallsenkät.
8 dec	Utskick av SMS 2. Innehållande länk för att avböja medverkan i undersökningen.
30 dec	Fältstopp

Under fältperioden skickades ett tackbrev ut till de respondenter som besvarat undersökningen. I början av fältperioden när inflödet var högt skickades tackbrev ut flera gånger i veckan. Senare under fältperioden när inflödet var lägre skickades tackbrev i stället ut ungefär en gång i veckan. Tackbrevet innehöll en belöning i form av en trisslott till de respondenter som hade fyllt 18 år innan fältperiodens start. För de respondenter som var 17 år eller yngre när fältarbetet inleddes skickades i stället ett presentkort på ICA värt 50 SEK. Införandet av belöningarna är ett resultat av 2016 års metodologiska experiment då effekten av dessa testades i SOM-undersökningen i Göteborg. I experimentet framkom att belöningar i form av trisslotter hade positiv effekt på nettosvarsfrekvensen (mellan 4 och 6 procentenheter), utan att försämra datakvaliteten (Arkhide, Oscarsson och Vernersdotter, 2017). Från och med 2017 års SOM-undersökningar erbjuds därför en trisslott till samtliga svarande över 18 år.

Fältarbetet för 2025 års undersökning avslutades med fältföretaget gjorde en slutskanning av inkomna enkäter och sammanställde en datafil som skickades till SOM-institutet för validering den 8 januari 2025. De sista registrerade enkäterna inkom den 5 januari. Vid datavalideringsprocessens slut oidentifierades enkäterna och alla kontaktuppgifter raderades. De fysiska enkäterna som kommit in förstördes i enlighet med bestämmelser om sekretessavfall.

Postala påminnelser

Utskick och påminnelser per post är stommen i SOM-undersökningarnas fältperiod. Ungefär 54 procent av det totala urvalet fick samtliga postala utskick då de varken svarade eller hörde av sig för att avböja sin medverkan innan det sista utskicket gjordes.

Efter att aviseringskort och den första pappersenkäten hade skickats ut påbörjades påminnelseinsatserna. Den första påminnelsen per post skickades ut som ett kuvertomslutet vykort där respondenterna tackades om de redan hade svarat och påmindes att svara om de inte redan hade gjort det. De efterföljande påminnelserna innehöll ett kort brev med en inbjudan att svara på enkäten och en ny pappersenkät. Samtliga papperspåminnelser innehöll inloggningsuppgifter till webbenkäten samt en QR-kod som tog respondenterna direkt till webbenkäten. Den sista påminnelsen per post innehöll, vid sidan av den ordinarie enkäten, en kort bortfallsenkät där de som valt att inte delta ombads att ange varför de inte svarat på undersökningen. Dessa svar redovisas som bortfall och analyseras i avsnitt 7 i föreliggande rapport.

SMS-påminnelser

SMS är en kostnadseffektiv och lättadministrerad påminnelsemetod. Totalt telefonnummersattes 47 procent av urvalet över 18 år vid fältperiodens början. Yngre urvalspersoner telefonnummersätts i lägre grad än äldre. Skevheten i telefonnummersättning beror till stor del på att yngre oftare byter telefonnummer och mer sällan har mobilabonnemang registrerade i sina egna namn, vilket gör det svårare att erhålla deras telefonnummer. Tabell 7 visar telefonnummersättningsgraden för olika åldersgrupper i 2025 års västsvenska SOM-undersökning.

Tabell 7 Andel telefonnummersatta (mobiltelefonnummer) per åldersgrupp, den västsvenska SOM-undersökningen 2025 (procent)

Samtliga	18–29 år	30–49 år	50–64 år	65+ år
46%	16%	47%	54%	57%

Tabell 8 redovisar det övergripande upplägget för SMS-påminnelser i den västsvenska SOM-undersökningen 2025. Totalt skickades två SMS ut under fältperioden. I respektive SMS ingick en länk och inloggningsuppgifter till webbenkäten. I SMS 2 skickades även länk till en bortfallsenkät, vilket presenteras nedan. I Appendix I finns en detaljerad beskrivning av de SMS som skickades.

Tabell 8 SMS-utskick i den västsvenska SOM-undersökningen 2025

Utskick	Antal skickade sms	Fältdag
1	1 258	50
2	1 020	84

Avböja medverkan

I undersökningen 2025 fick de urvalspersoner som inte ville delta möjligheten att i samband med SMS 2 klicka på en länk som gick till en bortfallsenkät där de kunde ange skäl till att de inte ville besvara enkäten. Tabell 9 redovisar alla som klickat på länken för att avböja sin medverkan. Resultaten över de som besvarade bortfallsenkäten redovisas i avsnitt 7. Att erbjuda en utväg från undersökningen är positivt ur ett respondentperspektiv, för att på så sätt ge respondenterna en enkel väg att neka deltagande.

Tabell 9 SMS: Antal avböjd medverkan, andel avböjd medverkan och andel av totalt bortfall, 2025 (procent)

	Antal avböjd medverkan	Andel SMS-mottagare som avböjt medverkan	Andel av bortfall*
Den västsvenska SOM-undersökningen	277	27%	9%

Kommentar: *Avser andelen av det totala bortfallet i undersökningen.

Påminnelser via digital brevlåda

Då graden av telefonnummersättning har gått ner över tid infördes i den västsvenska SOM-undersökningen 2025 utskick av påminnelser via digital brevlåda utöver påminnelserna via SMS. Införandet av digital brevlåda föranleddes av ett experiment i den nationella SOM-undersökningen 2024 där två av de vanligtvis fyra SMS-utskicken byttes ut mot påminnelser via digital brevlåda till hälften av urvalet. Experimentet visade att täckningen av digital brevlåda var hög i urvalet samt att

svarsfrekvensen ökade i den grupp som skickades påminnelser via digital brevlåda. Mer information om experimentet och dess resultat går att läsa i följande [metodnot](#) (Persson, 2026).

I samband med den första påminnelsen via digital brevlåda identifierades att 77 procent av urvalspersonerna över 18 år som ännu inte svarat på undersökningen hade en registrerad digital brevlåda. I tabell 10 framgår, till skillnad från telefonnummersättningen, att en hög andel i de yngre åldersgrupperna har en registrerad digital brevlåda.

Tabell 10 Andel registrerad digital brevlåda vid första utskicket per åldersgrupper, den västsvenska SOM-undersökningen 2025 (procent)

Samtliga	18–29 år	30–49 år	50–64 år	65+ år
77%	85%	88%	82%	41%

Totalt skickades två påminnelser via digital brevlåda under fältperioden, vilket redovisas i tabell 11. I respektive påminnelse via digital brevlåda skickades en länk med direktinloggning till webbenkäten. I Appendix I finns en detaljerad beskrivning av utskicken via digital brevlåda.

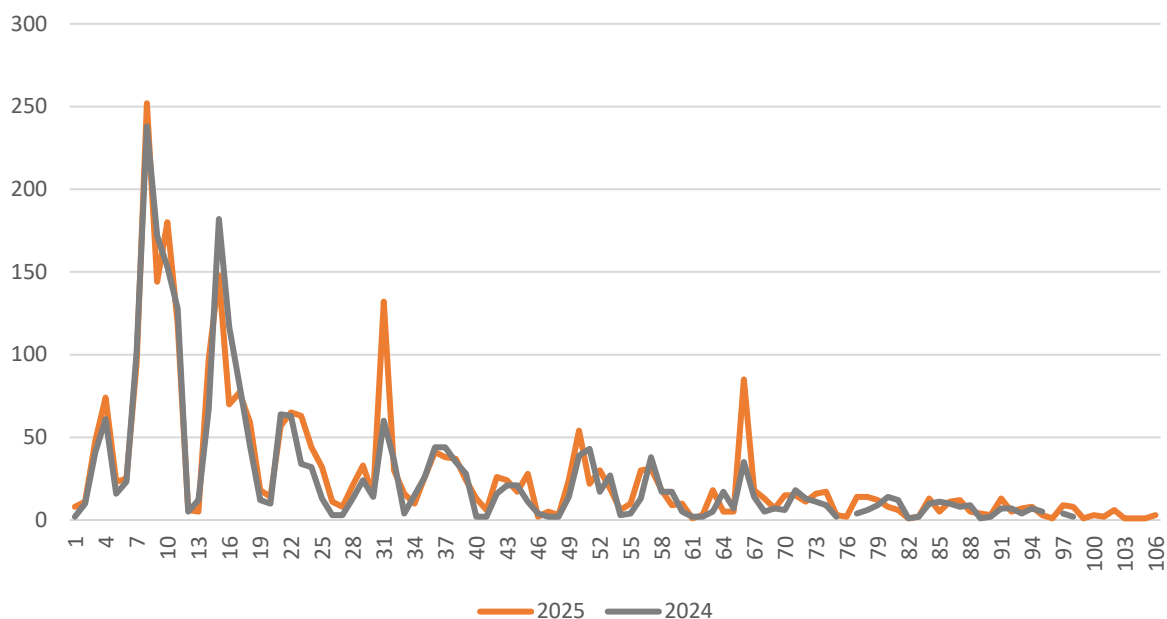
Tabell 11 Utskick via digital brevlåda i den västsvenska SOM-undersökningen 2025

Utskick	Antal skickade meddelanden	Fältdag
1	4 178	31
2	3 441	66

6 Inflöde

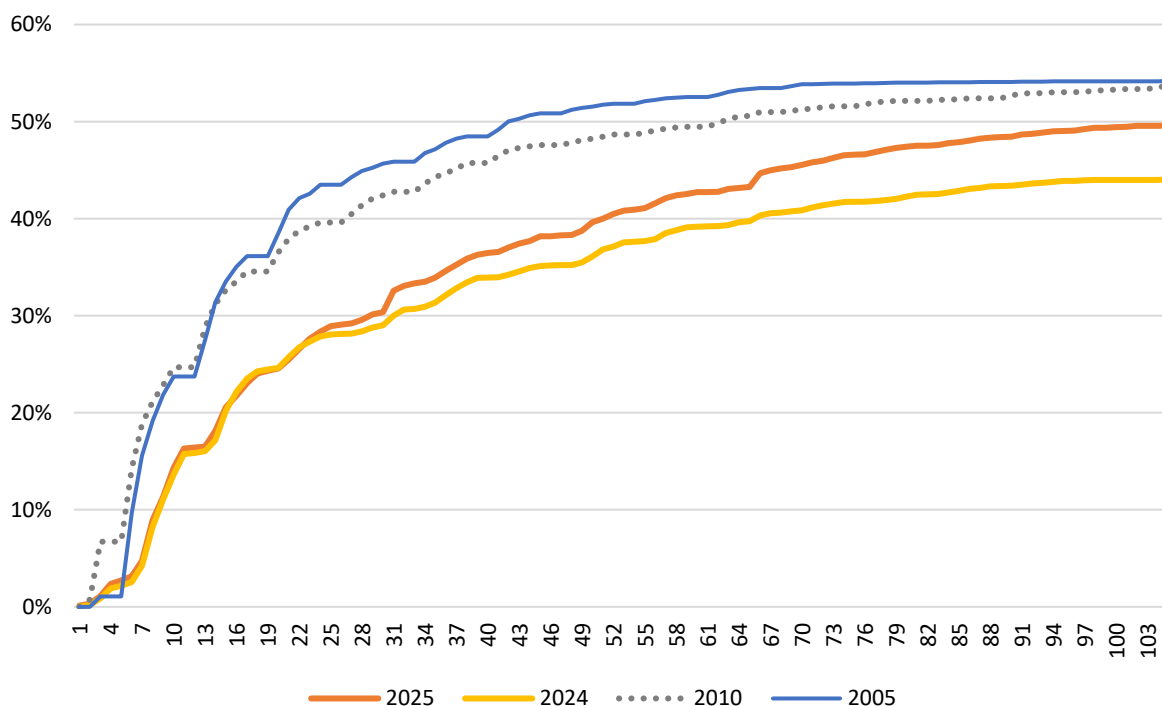
Den västsvenska SOM-undersökningen har under flera år uppvisat liknande inflödesmönster (se figur 2). Inflödet av ifyllda enkäter under fältperioden kommer i vågor, tydligt i fas med utskick, helger och påminnelseåtgärder. De första dagarnas höga toppar och djupa dalar är resultatet av det stora inflödet under vardagar och avsaknaden av inflöde under helgdagar.

Figur 2 Inflöde per dag i den västsvenska SOM-undersökningen 2024–2025 (antal enkäter)

De flesta respondenter som väljer att svara på SOM-undersökningen gör det redan under de första veckorna. Vid fältdag 30 var bruttosvarsfrekvensen för 2025 års västsvenska SOM-undersökningen 30 procent och 77 procent av de slutgiltiga svaren kom in innan den första november (se figur 3).

Figur 3 Dagligt inflöde av enkäter i den västsvenska SOM-undersökningen 2005–2025 (kumulativ procent av bruttourvalet)

30 dagar in i fältperioden låg som tidigare nämnt bruttosvarsfrekvensen på 30 procent, men genom att låta undersökningen vara i fält i ytterligare 75 dagar uppnår SOM-undersökningarna en bättre slutgiltig åldersmässig representativitet. Det medför dessutom en något lägre skattning av faktorer som politiskt intresse och regelbunden morgontidningsläsning, vilka brukar samvariera med bland annat ålder, kön och etableringsgrad i samhället och ofta används som referensvariabler.

I tabell 12 syns att längden på fältperioden i 2025 års undersökning avhjälpte initiala skevheter något i svarsgruppens ålder, morgontidningsläsning och politiskt intresse. Tydligast skillnad mellan tidiga och sena skeden i svarsperioden är förändringen hos andelen 70–79 åringar som minskar i andel ju längre undersökningen är i fält. Åldersgrupperna mellan 16–39, som är svåra att nå under fältperioden, svarar i något högre utsträckning när fältperioden hålls längre.

Tabell 12 Effekt av lång fältperiod på den västsvenska SOM-undersökningen 2025 (andel av samtliga svarande fördelat på grupper)

	16–19 år	20–29 år	30–39 år	40–49 år	50–59 år	60–69 år	70–79 år	80–89 år	90+ år	Total	Mycket intresserad av politik	Daglig morgn.tidn läsning
Fältdag 40	3,6	8,0	12,8	13,2	17,7	17,3	16,9	9,4	1,3	100,0	17,7	31,9
Sista fältdagen	4,3	9,9	14,4	14,0	17,4	16,4	14,4	8,2	1,1	100,0	17,1	29,3
Δ fältdag 40 och sista fältdag	+0,7	+1,9	+1,6	+0,8	-0,3	-0,9	-2,5	-1,2	-0,2		-0,6	-2,6

Kontaktgrad

En grundförutsättning för att få svar på SOM-undersökningarna är att enkäterna når urvalspersonerna. SOM-institutet använder sig av flera kontaktvägar under fältarbetets gång för att komma i kontakt med dem som ingår i urvalet (se avsnitt 5). Påminnelser genomförs via brev, digital brevlåda och SMS. Nytt för SOM-undersökningarna 2025 är att påminnelser har fortsatt skickats i de fall som brev kommit i retur, tidigare avbröts påminnelseinsatserna vid första postretur.

Kontaktgraden avser andel personer i urvalet som SOM-institutet varit i kontakt med under undersökningens fältperiod. Samtliga personer i urvalet som på något sätt återkopplat till SOM-institutet under fältperioden noteras som bekräftad kontakt, även de som hör av sig för att avböja medverkan. Urvalspersoner som SOM-institutet inte haft bekräftad kontakt med kan ha mottagit enkäten men valt att inte besvara den utan att informera SOM-institutet, eller så har kontaktförsöken inte nått personerna. Kontaktgraden i tabell 13 kan således ge en indikation på både kontaktsvårigheter och ointresse att svara. Kontaktgraden har minskat stadigt de senaste åren, men i och med SMS- och telefoninsatser samt de införda incitamenten sågs en utjämning 2017, som bibehölls 2018. Huvudanledningarna till den stora minskningen från 2019 var att insatserna med telefonpåminnelser togs bort, att färre personer återkopplade till SOM-institutet samt ökade svårigheter att etablera telefonnummer till personerna i urvalet. Att kontaktgraden 2024 minskade förklaras av att endast 31% av det totala urvalet telefonnummersattes 2024, vilket var avvikande lågt för den västsvenska SOM-undersökningen. Ökningen år 2025 kan därmed bero på en högre grad telefonnummersatta i kombination med utskick via digital brevlåda och en höjd svarsfrekvens.

Tabell 13 Bekräftad kontakt i de västsvenska SOM-undersökningarna 2014–2025 (procent)

	Kontakt	Ej kontakt	Summa
2014	72,0	28,0	100
2015	71,0	29,0	100
2016	60,5	39,5	100
2017	64,6	35,4	100
2018	64,3	35,8	100
2019	55,5	44,5	100
2020	58,3	41,7	100
2021	51,1	48,9	100
2022	54,4	45,6	100
2023	55,5	44,5	100
2024	48,0	52,0	100
2025	57,5	42,5	100

Kommentar: Kategorin kontakt innefattar alla som SOM-institutet haft bekräftad kontakt med, d.v.s. alla som svarat på enkäten eller bortfallsenkäten, avböjt sin medverkan via någon av sms-påminnelserna eller på annat sätt hört av sig till SOM-institutet och meddelat att de inte önskar delta i undersökningen.

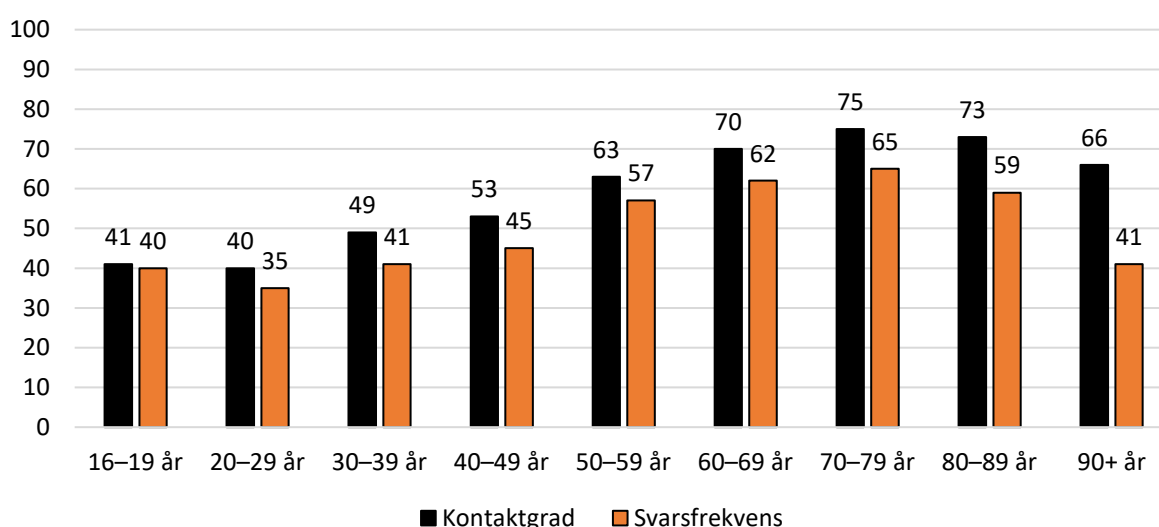
Kontaktgraden, som redovisas i detalj i tabell 14, visar bland annat att andelen postreturer (och därmed okända adresser) tidigare har varit relativt stabil. Med anledning av att påminnelser från och med 2025 fortsatt har skickats vid händelse av postretur så har andelen 'adress okänd' minskat. Andelen som inte gått att telefonnummersätta ökade stort 2019 jämfört med 2018. Huvudanledningen är att SOM-institutet inte längre telefonnummersätter fasta telefonnummer utan enbart mobilnummer på grund av borttagandet av telefonpåminnelser. Det som tydligast demonstrerar minskningen i kontaktgrad mellan 2023 och 2024 visas som tidigare nämnts i den ökade andelen som inte har telefonnummersatts. År 2025 består den ökade kontaktgraden troligtvis av en högre telefonnummersättningsgrad, att respondenter nåtts med digital brevlåda och att fler besvarat enkäten.

Tabell 14 Kontaktmönster i de västsvenska SOM-undersökningarna 2017–2025 (procent)

	Ej kontakt				Kontakt			
	Adress okänd, utan telefonnummer	Adress okänd, med telefonnummer (ej svar på telefon)	Adress känd utan telefonnummer	Adress känd med telefonnummer (ej svar på telefon)	Ej inskickad enkät	Enkät ifylld och inskickad	Summa procent	Antal
2017	1,5	0,0	29,8	3,4	14,3	51,0	100	6 000
2018	1,5	0,0	20,5	11,0	18,5	48,6	100	6 000
	Adress okänd utan mobilnummer	Adress okänd med mobilnummer	Adress känd utan mobilnummer	Adress känd med mobilnummer	Ej inskickade enkät	Enkät ifylld och inskickad		
2019	1,3	0,3	27,9	15,0	7,2	48,3	100	6 000
2020	1,7	0,5	28,0	11,5	8,2	50,1	100	6 000
2021	1,5	0,5	33,0	13,9	5,9	45,2	100	6 000
2022	1,8	0,2	33,7	12,3	5,8	46,2	100	6 000
2023	1,0	0,5	26,8	17,7	9,8	44,2	100	6 000
2024	2,3	0,8	30,5	18,3	4,7	43,3	100	6 000
2025	0,0	0,0	28,5	14,0	7,8	49,7	100	6 000

Figur 4 visar hur kontakt- och svarsmonster varierar i urvalets olika åldersgrupper. Det är de yngre svarspersonerna som är klart svårast att etablera en kontakt med, vilket återspeglas i svarsfrekvensen. Bland personer i åldrarna 16–39 år var kontaktgraden 2025 mellan 40 och 49 procent, vilket är betydligt högre än 2024 då kontaktgraden i gruppen var mellan 25 och 36 procent. Kontaktgraden ökar stadigt upp i åldrarna och bland dem i åldrarna 70–79 år är det endast 25 procent som SOM-institutet inte har någon bekräftad kontakt med. I gruppen över 90 år är svarsfrekvensen lägre än i åldrarna 40–89 år. Kontaktgraden är dock fortfarande högre för personer över 90 år än i de yngre åldersgrupperna. Differensen mellan bruttosvarsfrekvensen och bekräftad kontakt är mellan 2 och 14 procentenheter för samtliga åldersgrupper. Äldre hör i högre utsträckning av sig via post eller telefon till SOM-institutet, själva eller genom ombud, för att avanmäla sin medverkan.

Figur 4 Bekräftad kontaktgrad och bruttosvarsfrekvens i olika åldrar i den västsvenska SOM-undersökningen 2025 (procent)

Svarsbortfall

Av de 3 021 personer som inte svarade på den västsvenska SOM-undersökningen 2025 var det 258 personer som SOM-institutet fick information kring varför de inte ville eller kunde delta i undersökningen. Det här avsnittet handlar om dessa personer.

Svarsbortfall och svarsvägran riskerar att leda till avvikelser från representativiteten mellan population och svarsgrupp, vilket måste tas i beaktande när materialet analyseras. Informationen om svarsbortfallet, alltså de respondenter som inte kan eller vill svara på enkäten, har inhämtats på flera sätt. Antingen direkt från respondenter eller anhöriga som hört av sig under fältarbetets gång, via den bifogade bortfallsenkäten eller via Skatteverkets befolkningsregister.

Det naturliga bortfallet utgörs av den grupp i urvalet som inte *kan* delta i undersökningen på grund av att de är fysiskt eller mentalt oförmögna, avlidna, har flyttat från urvalsområdet eller har språksvårigheter som förhindrar dem från att fylla i enkäten. I den västsvenska SOM-undersökningen 2025 bestod den gruppen av 122 personer, vilket är betydligt lägre än tidigare år. Detta beror på att personer vars post kommit i retur tidigare kategoriserats som 'adress okänd'. Då påminnelser fortsatt skickats i händelse av postreturer 2025 är denna grupp avsevärt lägre. De personer som klassas som

naturligt bortfall inkluderas inte i basen för beräkningarna av nettosvarsfrekvensen för SOM-undersökningarna. Se tabell 15 för kategorier av naturligt bortfall.

Tabell 15 Kategorier av naturligt bortfall i den västsvenska SOM-undersökningen 2025 (procent)

Anledning	Procent
Fysiskt/mentalt oförmögen att svara	42
Bor utomlands/bortrest på längre tid/flyttat från urvalsområdet	30
Avliden	22
Ej svensktalande/språksvårigheter	4
Adress okänd	2
Summa procent	100
Antal personer	122

Mot bakgrund av att undersökningen definierar personer som är fysiskt och mentalt oförmögna att svara på enkäten och personer som själva eller via ombud meddelat att de inte kan svenska tillräckligt bra för att besvara enkäten som naturligt bortfall så finns det anledning att betona att undersökningens resultat i första hand speglar en frisk, svensktalande befolkning.

Utöver det naturliga bortfallet registrerades även andra anledningar till att inte delta i undersökningarna, genom att respondenterna på eget initiativ kontaktat SOM-institutet eller svarat på bortfallsenkäten. I undersökningen 2025 uppgick den gruppen till 136 personer (tabell 16). Kategoriseringen av olika anledningar gjordes efter ett förutbestämt kodschema.

Tabell 16 Specificerade skäl till att inte vilja delta i den västsvenska SOM-undersökning 2025 (procent)

Anledning	Procent
Har inte tid	22
Vill av princip inte delta	15
För många frågor	11
Frågorna är ointressanta	1
Litar ej på anonymiteten	1
Frågorna är för svåra	1
Blandade skäl	0
Annat/ej uppggett specifikt skäl	49
Summa procent	100
Antal personer	136

Kommentar: De som, genom att klicka på en länk i ett påminnelse-sms, avböjde att delta i undersökningen men inte uppgav en anledning ingår ej i redovisningen. Se tabell 9 för redovisning av sms-utskick och möjligheten att avböja sin medverkan.

7 Svarsfrekvens och bortfall

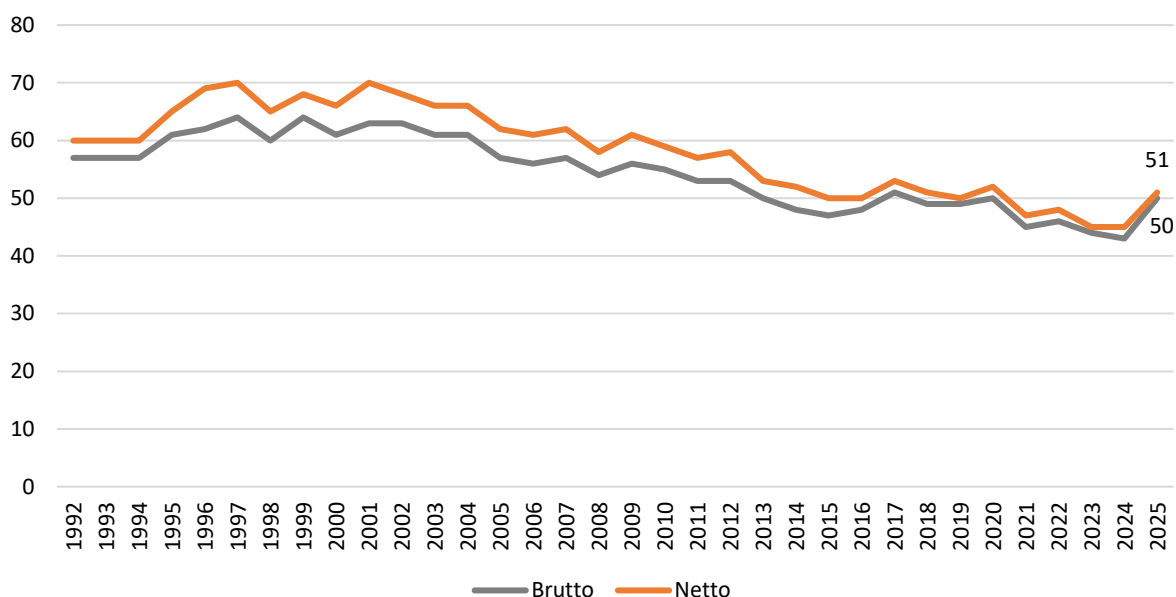
Från bruttourvalen räknas det naturliga bortfallet bort. Det naturliga bortfallet redogörs för senare i kapitlet. Det kvarvarande nettourvalet ligger till grund för redovisningar av undersökningarnas svarsfrekvens. Nettosvarsfrekvensen för den västsvenska SOM-undersökningen 2025 var 51 procent (se tabell 17).

Tabell 17 Svartsfrekvens för den västsvenska SOM-undersökningen 2025

Bruttourval	6 000
Naturligt bortfall	122
Nettourval	5 878
Vägran	350
Ej anträffade	2 549
Antal svarande	2 979
Svarsfrekvens brutto	50 %
Svarsfrekvens netto	51 %

Historiskt har den västsvenska SOM-undersökningen uppvisat en mycket hög svarsfrekvens med en genomsnittlig nettosvarsfrekvens för alla de västsvenska undersökningarna 1992–2025 på 58 procent medan motsvarande siffra för bruttosvarsfrekvensen är 54 procent (figur 5). Svartsfrekvensen har, precis som i många andra undersökningsserier, sjunkit i jämn takt sedan början på 1990-talet till följd av lägre kontaktgrad och fler svarsvägrare. Den historiskt sjunkande svarsfrekvensen går dock inte att koppla till förändringar i populationens struktur, till exempel en högre andel utrikesfödda (Backström & Lundmark, 2025). Den negativa utvecklingen i svarsfrekvenser har sedan 2020 stannat av och de senaste två åren har svarsfrekvenserna ökat påtagligt till följd av införandet av påminnelser via digital brevlåda, samt ett experiment där en logga lades till synligt på kuvertet hos halva urvalet. En mer detaljerad beskrivning av experimenten finns att läsa under avsnitt 5 i denna rapport. Skillnaden mellan brutto- och nettosvarsfrekvensen i 2025 års undersökning är 1 procentenhet, vilket är på ungefär samma nivå som de legat på de senaste åren (se figur 5).

Figur 5 Brutto- och nettosvarsfrekvens i den västsvenska SOM-undersökningen 1992–2025 (procent)

Av tabell 18 framgår hur svarsbenägenheten i den västsvenska SOM-undersökningen varierar med könstillhörighet, ålder och geografisk hemvist över tid. Av kvinnorna svarade 53 procent och av männen svarade 48 procent på den västsvenska SOM-undersökningen 2025. Denna könsskillnad är relativt konstant över tid då den genomsnittliga skillnaden i svarsfrekvens sedan millennieskiftet är 5 procentenheter. Det går inte att se några mönster av varierande svarsfrekvens för de olika geografiska regionerna i Västsverige över tid.

De äldre åldersgrupperna svarar i nästan lika stor omfattning nu som de gjorde i början av 2000-talet medan de yngre åldersgruppernas svarsfrekvens är sluttande. Införandet av incitament i 2017 års undersökningar var ett försök att hantera denna problematik och trisslotter visade sig vara en mer effektiv belöning i de yngre åldersgrupperna än i de äldre (Arkhed, Oscarsson & Vernersdotter, 2017). Detsamma gäller för införandet av påminnelser via digital brevlåda vid 2025 års undersökning, vilket ökat svarsfrekvensen både hos unga och utomnordiskt födda.

Tabell 18 Nettosvarsfrekvens i olika grupper i den västsvenska SOM-undersökningen 2004–2025 (procent)

		2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	Antal netto-urval 2025
Kön	Samtliga	66	62	61	62	58	61	59	57	58	53	52	50	51	53	51	50	50	47	48	45	45	51	5 878
	Kvinnor	70	65	65	66	61	63	64	61	62	55	55	52	52	51	53	52	55	49	50	47	48	53	2 839
	Män	62	59	57	59	56	58	55	53	54	51	49	49	48	49	47	48	49	45	46	42	42	48	3 030
Ålder	15–19 år ¹	55	52	49	54	47																		
	16–19 år						48	50	45	45	35	32	32	36	43	38	37	38	33	34	40	34	40	315
	20–29 år ²	57	51	48	51	44	42	42	38	39	37													
	20–24 år											30	30	30	37	31	32	39	29	31	27	20	35	385
	25–29 år											39	33	33	39	34	33	34	26	33	31	26	36	442
	30–39 år	61	56	56	57	52	54	55	47	49	46	39	40	40	42	42	39	45	36	42	34	33	41	1 038
	40–49 år	65	60	61	59	54	59	58	54	56	48	47	47	48	49	46	45	46	42	44	39	40	45	920
	50–59 år	71	68	66	69	67	66	63	63	61	57	58	54	53	53	53	54	56	53	47	45	53	57	915
	60–69 år	77	74	74	73	70	78	73	74	73	70	69	67	66	70	66	63	65	60	61	57	60	63	770
	70–79 år	77	77	74	73	77	77	74	78	78	74	75	75	73	75	73	72	72	70	68	66	66	66	646
	80–85 år	71	70	71	73	62	74	69	73	72	71	66	72	69	65	70	68	67	66					
	80+ år ³																			63	59	55	62	447
Delregion	Göteborgsregionen ⁴	65	59	60	60	56	59	59	55	56	52	51	49	49	54	50	48	52	46	47	44	44	52	3 503
	Sjuhärad	68	67	64	67	62	62	62	60	58	57	50	51	49	51	51	52	50	49	50	42	48	49	755
	Östra Skaraborg	71	67	65	62	61	62	64	60	57	53	53	56	50	53	48	56	54	48	46	48	43	51	499
	Västra Skaraborg	69	69	62	68	66	58	62	60	64	54	54	53	47	54	55	56	57	50	50	46	48	52	299
	Fyrstad	67	60	63	63	59	61	59	59	62	52	54	50	46	54	52	46	50	47	54	43	46	47	493
	Dalsland	68	59	62	63	63	64	52	62	55	52	51	45	49	49	50	45	46	54	44	42	47	47	134
	Norra Bohuslän	60	62	56	65	59	65	56	64	65	55	55	54	50	53	53	54	61	44	49	38	45	51	195

Kommentar: ¹15-åringarna ingår inte i SOM-undersökningarna fr.o.m. 2009 varför resultaten inte är helt jämförbara beträffande yngsta åldersgruppen. ²Redovisningen av åldersgruppen har ändrats och redovisas fr.o.m. 2014 i stället i åldersgrupperna 20–24 år och 25–29 år. ³Fr.o.m 2024 slopas den övre åldersgränsen. ⁴Inklusive Kungsbacka kommun.

8 Representativitet

Vilka som svarar och vilka som inte svarar på en frågeundersökning har betydelse för tolkningen av undersökningens resultat. Om en viss grupp är underrepresenterad och samma grupps svar systematiskt skiljer sig från övrigas blir studiens resultat mindre giltiga för populationen som helhet. Om svarsbenägenheten i en grupp varierar påtagligt mellan åren kan det också förklara variationer i svarsmönster för enskilda frågor.

SOM-institutet har studerat vilka konsekvenser skevheterna i representativiteten har för undersökningens träffsäkerhet genom att vikta resultaten för kön, ålder och geografisk hemvist och jämföra utfallet i den viktade och oviktade gruppen. Markstedt (2014) samt Wessman och Andersson (2025) visar i separata utvärderingar av demografisk viktning av estimaten från SOM-undersökningarna att undersökningarnas träffsäkerhet är hög trots de historiskt sjunkande svarsfrekvenserna. Frågor om nyhetskonsumtion påverkas däremot något mer av att delar av befolkningen har en lägre representation i svarsunderlaget.

Svarsgruppens sammansättning

För att kontrollera hur väl svarsgruppen speglar befolkningen jämförs fördelningen i de registervariabler som Skatteverket tillhandahåller i urvalet och svarsgruppen med den i befolkningen. Som tidigare konstaterat svarar män och unga i lägre utsträckning än kvinnor och äldre personer, vilket gör avtryck i svarsgruppens sammansättning. I tabell 19, 20 och 21 redovisas bruttourvalet, nettourvalet och svarsgruppens representativitet i fråga om kön, ålder och födelseland relativt befolkningen. Alla jämförelser avser den del av befolkningen som urvalet representerar, det vill säga boende i Västra Götalands län samt Kungsbacka kommun i åldrarna 16 år och äldre.

Fördelningen mellan kvinnor och män är 50/50 i Västsverige. Bland de svarande i den västsvenska SOM-undersökningen är fördelningen 51/49, vilket tydliggör hur kvinnor är mer benägna att svara på undersökningen än män.

Tabell 19 Könsfördelning bland urval och svarande jämfört med den västsvenska befolkningen 2025 (procent)

Befolkningsunderlag	Kvinnor	Män	Summa
Befolkningen	50,0	50,0	100
Bruttourval	48,6	51,4	100
Nettourval	48,4	51,6	100
Svarande totalt	50,6	49,4	100

Kommentar: Data om befolkningen, avgränsade till åldersintervallet 16 år och äldre, baseras på data från Statistiska centralbyrån. Data om respektive urval är hämtade från registerdata och data om svarande från respondentens egen uppgift (registerdata i de fall uppgift saknas).

En av de större skevheterna i representativitet finns i åldersfördelningen bland svarspersoner jämfört med befolkningen. Åldersrepresentativiteten bland svarspersonerna skiljer sig mest åt från befolkningen bland 16–29-åringar som är underrepresenterade med sex procentenheter och 65+ åringar som är överrepresenterade med sju procentenheter (tabell 20). Skevheten i åldersfördelningen är större bland män än bland kvinnor.

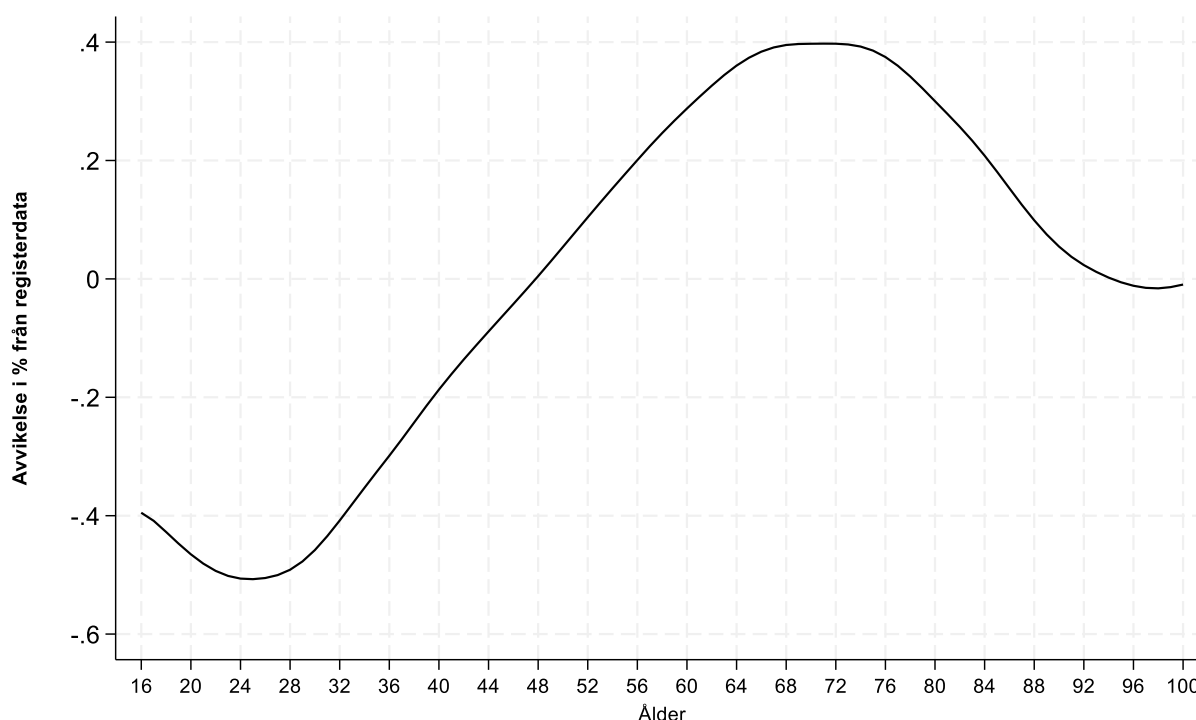
Tabell 20 Åldersgruppernas fördelning bland svarande och i urvalet jämfört med den västsvenska befolkningen, den västsvenska SOM-undersökningen 2025 (procent)

Befolkningsunderlag	16–29 år	30–49 år	50–64 år	65+ år	Summa
Befolkning	20,0	32,6	22,3	25,1	100
Bruttourval	19,5	32,9	21,7	25,9	100
Nettourval	19,4	33,3	22,0	25,3	100
Svarande	14,1	28,4	24,9	32,5	100

Kommentar: Data om befolkningen, avgränsade till åldersintervallet 16 år och äldre, data om respektive urval är hämtade från registerdata, data om svarande från respondentens egen uppgift (registerdata i de fall uppgift saknas). Resultaten baseras delvis på data från Statistiska Centralbyrån.

I figur 6 redovisas procentavvikelsen i svarsgruppen i förhållande till befolkningen. Ju närmare nollstrecket kurvan löper desto bättre är representativiteten. Personer under 50 år är generellt underrepresenterade i SOM-undersökningarna, speciellt 20 till 30-åringar, medan de över 50 år är överrepresenterade och då speciellt de mellan 60 och 80 år. Figurens utformning känns igen från tidigare år och har under ett flertal år följt samma mönster i över-/underrepresentation.

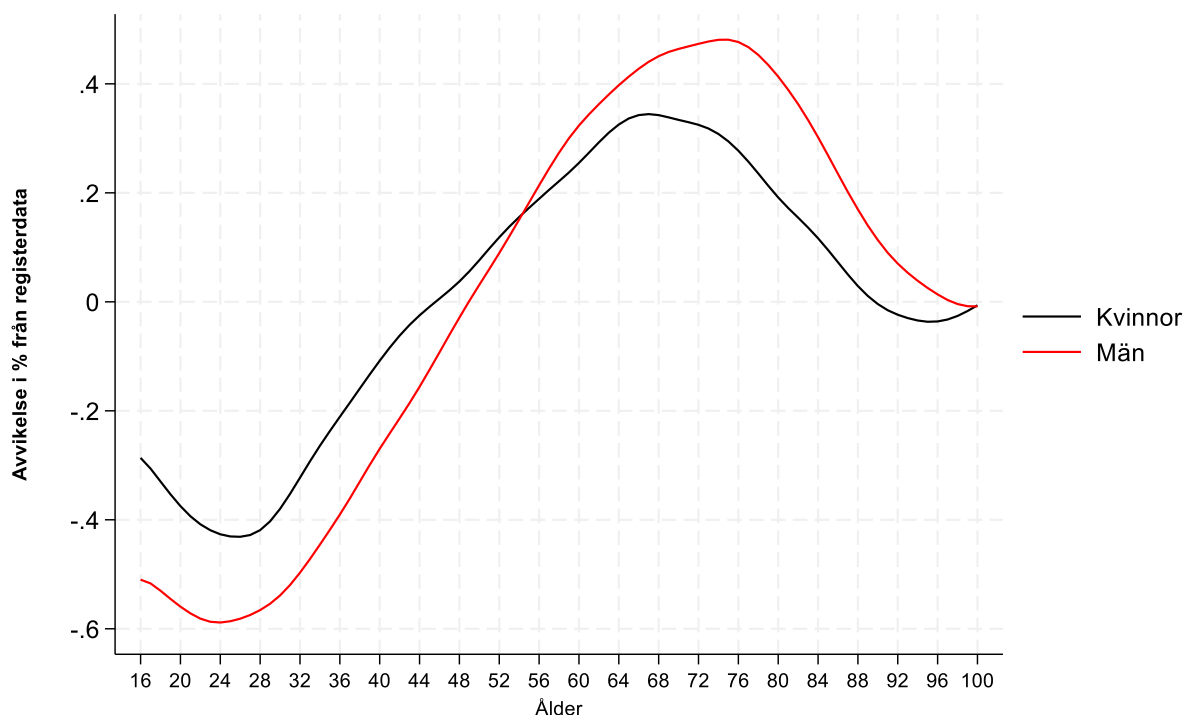
Figur 6 Åldersrepresentativitet i den västsvenska SOM-undersökningen i förhållande till befolkningen, 2025 (procentenheters avvikelse)

Kommentar: Nollstrecket motsvarar perfekt överensstämmelse med befolkningen. En positiv avvikelse från noll innebär en överrepresentation, en negativ avvikelse innebär en underrepresentation i förhållande till befolkningen. Data om befolkningen, avgränsade till åldersintervallet 16 år och äldre, baseras på data från Statistiska Centralbyrån. Grafen utjämnande och baserad på fraktionen 0,3 av medelvärdet av totala antalet observationer för varje värde.

I figur 7 redovisas procentavvikelsen i svarsgruppen för den västsvenska SOM-undersökningen i förhållande till befolkningen uppdelat på kvinnor och män. Ju närmare nollstrecket kurvan löper desto bättre är representativiteten. Figuren visar att det till viss del är män under 50 år som står för de tidigare presenterade skillnaderna mellan könen i svarsfrekvens.

Figur 7 Åldersrepresentativitet i den västsvenska SOM-undersökningen efter kön i förhållande till befolkningen, 2025 (procentenheters avvikelse)

Kommentar: Se kommentar i figur 6.

Bland svarande är andelen som är födda i Sverige överrepresenterade jämfört med bruttourvalet och utrikesfödda är istället underrepresenterade (tabell 21). En liten andel utrikesfödda faller bort från urvalet som naturligt bortfall, med bristande språkkunskaper som dominerande skäl, men de flesta kategoriseras som svarsvägran/ej anträffade.

Jämförelserna mellan svarspersonernas och befolkningens demografiska sammansättning visar att SOM-undersökningarnas respondenter sammantaget speglar Sveriges befolkning väl i de flesta avseenden. De personer som är underrepresenterade i svarsgruppen tillhör grupper som ofta är mindre etablerade i samhället – yngre och utrikesfödda – där födelseland står för den största skevheten.

Tabell 21 Andel födda i Sverige och utrikesfödda bland svarande och i urvalet, den västsvenska SOM-undersökningen 2025 (procent)

	Född i Sverige	Född i annat land i Norden	Född i annat land i Europa	Född i land utanför Europa
Bruttourval	77,1	2,0	7,3	13,7
Svarande	84,1	1,9	5,6	8,3
Δ Urval och svar	+7,0	-0,1	-1,7	-5,4

Referenser

Arkhede, S., Oscarsson, H. & Vernersdotter, F. (2017). Incentivizing the SOM-surveys: Estimating the effects on questionnaire response rates. LORE methodological note 2017:1, Göteborgs universitet.

Arkhede, S (2018). Effects of telephone reminders on survey response rates in the SOM-surveys. LORE methodological note 2018:1, Göteborgs universitet.

Andersson, C., Bergquist, J. & Persson, K. (2025). Den västsvenska SOM-undersökningen 2024 - En metodöversikt. SOM-rapport 2025:5, Göteborgs universitet.

Andersson, C., Persson, K. & Lundmark, S. (2025). The effects of sender recognition on response rate (2025). https://osf.io/e5dsf/overview?view_only=25028accad594ecb96e9226a686c14e5

Backström, K & Lundmark, S. (2025) Predicting Survey Nonresponse with Registry Data in Sweden between 1992 to 2023: Cohort Replacement or a Deteriorating Survey Climate?. Survey Research Methods 2025:19. <https://doi.org/10.18148/srm/2025.v19i3.8278>

Markstedt, E (2014). Representativitet och viktning - Riks-SOM som spegel av det svenska samhället 1986–2013. Rapport 2012:30 v2. SOM-institutet, Göteborgs Universitet.

Persson, K. (2026). Same, same, but different – Evaluating digital mailbox reminders (not email) in surveys. Notes on Survey Methodology 2026:1, Göteborgs universitet.

Skatteverket (2025). Skatteverkets årsredovisning 2024. <https://skatteverket.se/download/18.17b07b1e194a69bf27674fe/1740126285049/arsredovisning-skatteverket-2024-skv165-utgava33.pdf>

Wessman, F. & Andersson, C. (2025). Utvärdering av vikters effekt i den nationella SOM-undersökningen 1991–2022. SOM-rapport 2025:43, SOM-institutet, Göteborgs universitet.

Appendix I. Påminnelser via digital brevlåda och SMS i den västsvenska SOM-undersökningen 2025

Digital brevlåda 1

Till personer över 18 år:

Hej! Har du fått en enkät från SOM-institutet? Vi hoppas att du kan tänka dig att besvara den. Du kan välja att fylla i enkäten genom att klicka på länken nedan. Som tack för din medverkan får du en trisslott skickad till dig på posten. Tack! Annika Bergström

Till personer under 18 år:

Hej! Har du fått en enkät från SOM-institutet? Vi hoppas att du kan tänka dig att besvara den. Du kan välja att fylla i enkäten digitalt genom att klicka på länken nedan. Som tack för din medverkan får du ett presentkort värt 50 kronor på ICA skickat till dig på posten. Tack! Annika Bergström

SMS 1

Till personer över 18 år:

Hej! Vi på SOM-institutet vid Göteborgs universitet har försökt kontakta dig för att delta i vår årliga enkätundersökning om det svenska samhället. Du kan välja att fylla i enkäten digitalt genom att gå in på www.gu.se/som/sms och ange följande sifferkombination: [sifferkombination]. Som tack får du en trisslott skickad till dig på posten. Tack! Annika Bergström

Till personer under 18 år:

Hej! Vi på SOM-institutet vid Göteborgs universitet har försökt kontakta dig för att delta i vår årliga enkätundersökning om det svenska samhället. Du kan välja att fylla i enkäten digitalt genom att gå in på www.gu.se/som/sms och ange följande sifferkombination: [sifferkombination]. Som tack för din medverkan får du ett presentkort värt 50 kronor på ICA skickat till dig på posten. Tack! Annika Bergström

Digital brevlåda 2

Till personer över 18 år:

Hej igen! SOM-undersökningen pågår fortfarande och ditt svar är viktigt. Du kan välja att fylla i enkäten digitalt genom att klicka på knappen under denna text. Som tack får du en trisslott skickad till dig på posten. Tack! Annika Bergström

Till personer under 18 år:

Hej igen! SOM-undersökningen pågår fortfarande och ditt svar är viktigt. Du kan välja att fylla i enkäten digitalt genom att klicka på knappen under denna text. Som tack får du ett presentkort värt 50 kronor på ICA skickat till dig på posten. Tack! Annika Bergström

SMS 2

Till personer över 18 år:

Hej igen! SOM-undersökningen pågår fram till årsskiftet. Du kan välja att fylla i enkäten digitalt genom att gå in på www.gu.se/som/sms och ange följande sifferkombination: [sifferkombination]. Som tack får du en trisslott skickad till dig på posten. Resultaten presenteras under våren 2026. Vill du inte delta kan du klicka på följande länk: [Länk]. Tack! Annika Bergström

Till personer under 18 år:

Hej igen! SOM-undersökningen pågår fram till årsskiftet. Du kan välja att fylla i enkäten digitalt genom att gå in på www.gu.se/som/sms och ange följande sifferkombination: [sifferkombination]. Som tack får du ett presentkort värt 50 kronor på ICA skickat till dig på posten. Resultaten presenteras under våren 2026. Vill du inte delta kan du klicka på följande länk: [Länk]. Tack! Annika Bergström

SOM-institutet vid Göteborgs universitet genomför årligen nationella och lokala frågeundersökningar och anordnar seminarier på temat Samhälle, Opinion och Medier.

SOM-institutet | Seminariegatan 1B | Box 710, 405 30 Göteborg
031 786 3300 | info@som.gu.se | www.gu.se/som-institutet

